

Achtergrondkenmerken en fietsen

Stephan Valenta

‘Met een djellaba aan kan je niet fietsen...’ luidt de titel van de scriptie van Aafke Verbeek uit 2007. Het is een van de eerste scripties waarin de vraag wordt gesteld in welke mate culturele achtergrondkenmerken van invloed zijn op fietsgebruik. Uit eerder onderzoek is al gebleken dat allochtonen minder fietsen, maar het is niet helder waarom dit zo is. Thijs Koolhof heeft recentelijk met zijn scriptie proberen bij te dragen aan verklaring van deze vraag. De titel van zijn thesis is kraakhelder: Heeft culturele achtergrond invloed op iemands fietsgebruik? In zijn scriptie vliegt hij deze vraag langs twee lijnen aan. Allereerst met een survey in twee buurten: Boschveld in Den Bosch en Hoograven in Utrecht. Daarnaast deed hij interviews met experts uit het vakgebied, zoals jeugdwerkers van de wijk, docenten van de fietseducatieprogramma’s en beleidsmakers mobiliteit. Dit stelt hem in staat om ook tot meer interpretatieve bevindingen te komen.

Koolhofs scriptie bevat in de eerste hoofdstukken veel feiten over (het belang van) fietsen in Nederland. Wist je bijvoorbeeld dat er dagelijks vijf miljoen fietsers zijn in Nederland, dat er ongeveer 35.000 kilometer fietspad is aangelegd en per jaar 487 miljoen euro aan fietsgerelateerd beleid wordt uitgegeven? Indrukwekkende cijfers over infrastructuur. Toch leidt dit niet automatisch tot hoog fietsgebruik. Koolhof hoopt dat op basis van zijn scriptie gericht beleid kan worden ontwikkeld om meer mensen op de fiets te krijgen. En dat is belangrijk, want de Nederlandse binnensteden kunnen geen groeiende groep niet-fietsers aan.

Fietseducatie op scholen is de oplossing.

Geïnspireerd door de Franse socioloog Pierre Bourdieu, gaat Koolhof uit van het begrip habitus (zie ook inleidend artikel). Fietsen past niet in de culturele traditie waar niet-westerse allochtonen vandaan komen. Marokko of Turkije staan niet bekend om hun rijke fietscultuur, fietsen wordt gezien als een symbool van armoede. Stel je voor dat een Nederlander in zijn blijf fietstred en fietstassen dwars door de verkeersanarchie van Marrakesh zou fietsen. Deze habitus zoals die is gevormd

in het land van herkomst wordt meegenomen naar de Nederlandse context. De ingesleten patronen zijn echter dusdanig diep, dat die niet zomaar slijten.

Koolhof heeft veel data verzameld en zijn onderzoek was direct gebaseerd op vragen uit de praktijk (hij liep stage bij de Fietsersbond). Respondenten van Nederlandse afkomst blijken meer en over grotere afstanden te fietsen dan de niet-westerse respondenten. Deze laatste groep denkt echter niet negatief over fietsen en het merendeel heeft een fiets. Koolhof voert hier de invloed van de habitus op als verklaring. Culturele achtergrond is dus van invloed op fietsgedrag. Ook wordt er in de wijk Hoograven waar sterk wordt ingezet op fietseducatie meer gefietst dan in Boschveld.

Toch blijven er na het lezen van Koolhofs scriptie vragen open. Dat cultuur uitmaakt en dat habitus hierbij een zinnig begrip is, was al bekend uit eerder onderzoek. Maar hoe werkt die habitus precies? Is er een moment waarop vaste patronen langzaam beginnen te slijten? En waar wordt dit dan door veroorzaakt? Allemaal vragen die behalve wetenschappelijk relevant, ook uiterst nuttig zijn voor beleid (zie de fotoreportage van Michon). Koolhof doet een poging in de afsluiting van zijn scriptie middels een betoog voor meer fietseducatie op basisscholen; het Utrechtse Hoograven toont aan dat fietseducatie haar vruchten kan afwerpen. Op deze manier kan de habitus al vroeg worden beïnvloed. Een logische gedachtegang. Hopelijk kunnen scripties in de komende jaren aantonen of dit ook daadwerkelijk zinnig is.

Koolhof, T. (2013) Does One’s Origin Affect One’s Bicycle Use? A study on the similarities and differences in bicycle use between immigrant and native inhabitants of two Dutch neighbourhoods. Masterthesis Sociale Geografie, Radboud Universiteit Nijmegen.